

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ
Сумська філія
Кафедра соціально-економічних дисциплін

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Безпека дорожнього руху »
обов'язкових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

262 Правоохоронна діяльність (поліцейські)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 22.12.2022 № 12

СХВАЛЕНО

Вченою радою
Сумської філії
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 14.12.2022р. № 12

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС спеціальних дисциплін
Протокол від 21.12.2022 № 12

Розглянуто на засіданні кафедри соціально-економічних дисциплін Протокол
від 06.12.2022 № 8

Розробник:

викладач кафедри соціально-економічних дисциплін Сумської філії ХНУВС,
Ніколаєнко В.Г.

Рецензенти:

1. Директор ТОВ «СВВВ Інтерком » Клименко В.І.
2. Викладач загально профільних дисциплін інституту післядипломної освіти
Харківського національного університету внутрішніх справ Захарченко С.О.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма *обов'язкової* навчальної дисципліни складена відповідно до освітньої програми *першого* (бакалаврського) рівня вищої освіти 262 Правоохоронна діяльність (поліцейські).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є безпека учасників дорожнього руху, а також захист і збереження довкілля та майна.

Міждисциплінарні зв'язки:

«Безпека дорожнього руху» пов'язана з такими дисциплінами як: «Особиста безпека поліцейського», «Домедична підготовка», «Поліцейська діяльність», «Адміністративне право», «Тактико-спеціальна підготовка».

Програма навчальної дисципліни складається з таких тем:

- 1.«Актуальність підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні. Основні поняття безпеки дорожнього руху. Складові безпеки дорожнього руху»
- 2.«Чинники дорожньо-транспортних пригод та заходи профілактики»
- 3.«Повноваження Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху. Технічні засоби підвищення безпеки дорожнього руху»
- 4.«Загальні положення ПДР України. Права та обов'язки учасників, регулювальників та інших службових осіб на проїзній частині».
5. «Безпека руху транспортних засобів»
- 6.«Дії поліцейського для забезпечення безпеки дорожнього руху»
- 7.«Загальні положення про дорожньо-транспортну пригоду. Дії патрульного при прибутті на місце порожньо – транспортної пригоди. Огляд місця дорожньо-транспортної пригоди. Визначення зони відповідальності поліцейського при прибутті на місце дорожньо-транспортної пригоди»
- 8.«Визначення та фіксація фактичних даних. Встановлення особи, чії дії (бездіяльність) є причиною дорожньо-транспортної пригоди»
- 9.«Огляд на стан сп'яніння. Принцип роботи та призначення алкотестера»

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1 **Метою** – викладання навчальної дисципліни «Безпека дорожнього руху» є формування та систематизація знань про сучасний стан системи забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні.

1.2 Основними завданнями вивчення дисципліни «Безпека дорожнього руху» є:

- формування у курсантів, як майбутніх працівників поліції знань, вмінь та навичок, які відповідають професійно-кваліфікаційним характеристикам основних посад працівників Міністерства внутрішніх справ України та завданням, які ставляться перед поліцією на конкретному етапі розвитку українського суспільства;

- розвиток у працівників поліції теоретичних знань і практичних навичок по організації та забезпеченню безпеки дорожнього руху в Україні, дій в нетипових та екстремальних ситуаціях на дорозі;
- формування у працівників поліції системного підходу до прийняття рішень на виконання поставлених задач у будь-яких умовах обстановки;
- формування постійної готовності до рішучих і вмілих дій на дорозі при виникненні ДТП, в тому числі з наданням допомоги поліцейськими особам які цього потребують;
- формування у працівників поліції високих морально-психологічних, вольових, фізичних якостей, свідомої дисципліни та поєднання їх з професійними навичками та вміннями при вирішенні службових завдань.

1.3. Згідно з освітньою програмою здобувачі вищої освіти повинні:

- **знати:**
- Основи теорії безпеки дорожнього руху її предмет, мету, завдання;
- основи правового і організаційного регулювання діяльності поліції України в складних дорожніх умовах;
- технічні характеристики транспортних засобів, нормативно-правові основи і правила та причини зупинки транспортних засобів, які експлуатуються і можуть створювати різних видів небезпеку;
- організацію і порядок дій при несенні служби для забезпечення безпеки дорожнього руху;
- сутність та види причин концентрації ДТП, на різних ділянках вулично-дорожньої мережі;
- основи організації безпеки на дорозі і контроль за дотриманням ПДР всіма учасниками дорожнього руху;
- організацію роботи керівника підрозділу, патрульної групи, старшого екіпажу до дій в ускладнених погодних умовах;
- основи розробки, оформлення і ведення службових документів щодо несення служби по забезпеченню безпеки на вулично-дорожньої мережі;
- методику розрахунку сил і засобів при виконанні службових завдань в різних умовах при великій кількості концентрації ДТП на небезпечних ділянках дороги;
- основи автомобільної підготовки;
- основні положення та терміни, що закріплені у нормативно-правових актах стосовно забезпечення безпеки дорожнього руху;
- основну нормативно-правову базу застосування засобів контролю рівня алкогольних речовин;
- теоретичні основи та основні принципи роботи по створенню сприятливих умов для забезпечення безпеки дорожнього руху;
- практичні навички роботи на окремих ділянками дороги які є потенційно небезпечними.

вміти:

- вирішувати службові завдання індивідуально та у складі екіпажу чи наряду;
- з'ясовувати отримане завдання, оцінювати дорожню обстановку, проводити розрахунок безпечного місцезнаходження на проїзній частині чи узбіччі, приймати доцільні рішення, ставити завдання підлеглим, організовувати взаємодію, всебічне забезпечення і управління;
- забезпечувати безпеку учасників дорожнього руху, особисту безпеку та безпеку підпорядкованого особового складу при виконанні службових завдань;
- оформляти службові графічні документи, схеми ДТП;
- Орієнтуватися на місцевості та проїзній частині знати частини та елементи дороги.
- Успішно застосовувати сучасні спеціальні технічні засоби, що знаходяться у поліції;
- Вирішувати питання планування та ефективного використання спеціальної техніки;
- Класифікувати технічні засоби за їхніми описами та технічними характеристиками

1.4. Форма підсумкового контролю (екзамен).

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин /3 кредити ECTS.

1.5. Програмні компетентності 262 ПД (поліцейські). НП 2022. ОК27

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни	
Інтегральна компетентність	Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері правоохоронної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів правоохоронної діяльності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов
Загальні компетентності (КЗ)	ЗК-1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК-2. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності. ЗК-5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК-7. Здатність до адаптації та дії у новій ситуації. ЗК-8. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК-9. Здатність працювати в команді.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності – СК	СК-3 Здатність професійно оперувати категоріально понятійним апаратом права і правоохоронної діяльності. СК-4. Здатність до критичного і системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань та навичок у професійній діяльності. СК-8. Здатність ефективно забезпечувати публічну безпеку і порядок. СК-9. Здатність ефективно застосовувати сучасні техніку і технології захисту людини, матеріальних цінностей і

	суспільних відносин від проявів криміногенної обстановки та обґрунтовувати вибір засобів і систем захисту людини і суспільних відносин;
--	---

2.Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. «Актуальність підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні. Основні поняття безпеки дорожнього руху. Складові безпеки дорожнього руху».

Засади Стратегії підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні до 2020 року. Основна мета, методи, завдання стратегії. Головні напрямки здійснення комплексу заходів, очікувані результати реалізації стратегії. Основні причини виникнення проблем у галузі безпеки дорожнього руху в Україні. Складові безпеки дорожнього руху в Україні.

Безпечне управління транспортним засобом за умови дотримання вимог ПДР України, з урахуванням дорожньої обстановки, дорожніх умов.

ТЕМА № 2. «Чинники дорожньо-транспортних пригод та заходи профілактики»

Статистична інформація щодо скоєння дорожньо-транспортних пригод. Фактори виникнення дорожньо-транспортних пригод, організаційні, технічні, зовнішні. Завдання Національної поліції щодо профілактики дорожньо-транспортних пригод.

ТЕМА № 3. «Повноваження Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху. Технічні засоби підвищення безпеки дорожнього руху»

Відповідно до положень Законів України «Про Національну поліцію», «Про дорожній рух», «Про автомобільні дороги» та «Про благоустрій населених пунктів».

Технічні засоби підвищення безпеки дорожнього руху (перше підняте перехрестя в Україні (Львів), Шикани на вулиці (США), Берлінська подушка, «лежачій поліцейський»).

ТЕМА № 4. «Загальні положення ПДР України. Права та обов'язки учасників, регулювальників та інших службових осіб на проїзdnій частині»

Загальні положення відповідно до законів. України «Про дорожній рух», «Про автомобільні дороги». Терміни що використовуються в правилах дорожнього руху України.

Обов'язки і права учасників дорожнього руху.

ДТП: нормативно-правова база оформлення ДТП в адміністративному та кримінальному провадженнях. Відмінність інших подій від ДТП.

Порядок дій учасників при визначенні пріоритетів в русі.

Дорожня розмітка. Дорожні знаки. Попереджувальні сигнали та світлові прилади. Проїзд пішохідних переходів. Перевезення вантажу. Зупинка. Стоянка.

Міжнародний рух. Номерні, розпізнавальні знаки, написи та позначення

ТЕМА №5. «Безпека руху транспортних засобів»

Дистанція, інтервал, зустрічний роз'їзд. Обгін.

Проїзд перехрест'я (регульованих та нерегульованих).

Рух через залізничні переїзди.

Рух транспортних засобів у колонах.

ТЕМА №6. «Дії поліцейського для забезпечення безпеки дорожнього руху»

Регулювання дорожнього руху здійснюється за допомогою: дорожніх знаків, (попереджувальних, пріоритету, заборонних, наказових, інформаційно-вказівних, сервісу, та табличок до дорожніх знаків), дорожньої розмітки, (горизонтальної та вертикальної), дорожнього обладнання, світлофорів, а також регулювальниками.

Поняття «регулювальник». Сигнали регулювальника.

ТЕМА №7 «Загальні положення про дорожньо-транспортну пригоду. Дії патрульного при прибутті на місце дорожньо-транспортної пригоди. Огляд місця дорожньо-транспортної пригоди. Визначення зони відповідальності поліцейського при прибутті на місце дорожньо-транспортної пригоди»

Система правового регулювання оформлення адміністративних правопорушень за ст. 124 КУпАП.

Загальні положення про дорожньо-транспортну пригоду.

Види дорожньо-транспортних пригод.

Дії патрульного по прибутті на місце скоєння дорожньо-транспортної пригоди.

Огляд місця дорожньо-транспортної пригоди.

Визначення зони відповідальності поліцейського при прибутті на місце дорожньо-транспортної пригоди.

ТЕМА №8. «Визначення та фіксація фактичних даних. Встановлення особи, чий дії (бездіяльність) є причиною дорожньо-транспортної пригоди»

Встановлення та фіксація фактичних даних. Орієнтовний перелік питань, які варто уточнити при опитуванні учасників та свідків дорожньо-транспортної пригоди.

Порядок дій патрульних поліцейських при оформленні дорожньо-транспортної пригоди.

Види документів, які складаються при оформленні дорожньо-транспортної пригоди.

Встановлення особи, чії дії (бездіяльність) є причиною дорожньо-транспортної пригоди.

ТЕМА №9. «Огляд на стан сп'яніння. Принцип роботи та призначення алкотестера»

Загальна характеристика впливу алкоголю на фізіологічний стан водія.

Правові підстави застосування алкотестера.

Характеристика алкотестера DRAGER 6820.

Порядок застосування технічних засобів вимірювання вмісту алкоголю в крові водія.

3. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна нормативна

1. Конституція України від 28.06.1996 року з останніми змінами // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Міжнародна Конвенція «Про дорожній рух» (Відень 1968р.);
3. Міжнародна Конвенція «Про дорожній рух» (Відень 1968р.);
4. Про автомобільний транспорт : Закон України від 05.04.2001 № 2344-III. 07.05.2017) // База даних «Законодавство України» / ВР України. Дата оновлення 07.05.2017. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2344-14> (дата звернення: 04.01.2021).
5. Про дорожній рух : Закон України від 30.06.1993 № 3353-XII // База даних «Законодавство України» / ВР України. Дата оновлення : 27.09.2018. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3353-12> (дата звернення: 04.01.2021).
6. Про Правила дорожнього руху : Постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2001 року №1306 // База даних «Законодавство України» / ВР України. Дата оновлення : 24.02.2021. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-п> (дата звернення: 24.02.2021).
7. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних «Законодавство України» / ВР України. Дата оновлення : 28.08.2018. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 04.01.2021).
8. Про транспорт : Закон України від 10.11.1994 № 232/94ВР // База даних «Законодавство України» / ВР України. Дата оновлення : 28.12.2015. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/232/94-вр> (дата звернення: 04.01.2021).
9. Закон України «Про автомобільні дороги»;
10. Закон України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів»;

11. Про затвердження Порядку проведення обов'язкового технічного контролю та обсягів перевірки технічного стану транспортних засобів, технічного опису та зразка протоколу перевірки технічного стану транспортного засобу: Постанова КМУ від 30.01.2012 № 137;
12. ДСТУ 4100:2021 «Знаки дорожні. Загальні технічні умови. Правила застосування»;
13. Про затвердження Правил паркування транспортних засобів : Постанова КМУ від 3.12.2009 № 1342 // База даних «Законодавство України» / ВР України. Дата оновлення : 05.04.2017. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1342-2009-п> (дата звернення: 04.01.2021).
14. Про внесення змін до ПДР України : Постанова КМУ від 24.02.2021 №152;
15. Європейська Угода про міжнародне перевезення небезпечних вантажів (ДОПНВ) від 30.09.1957 р.,
16. Порядок підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 487. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487-2009-%D0%BF>
17. Порядок державної акредитації закладів, що проводять підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів та атестації їх спеціалістів. Затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 № 490. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/490-2009-%D0%BF>
18. Типова навчальна програма підготовки та перепідготовки водіїв транспортних засобів, яка затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 02.03.2010 № 229. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/229-2010-%D0%BF>
19. Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 22.08.2016 № 859 «Про затвердження Інструкції про порядок взаємодії між Державною службою України з надзвичайних ситуацій, Національною поліцією України та Національною гвардією України у сфері запобігання і реагування на надзвичайні ситуації, пожежі та небезпечні події». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1254-16>

Допоміжна

1. Безпека життєдіяльності: підручник / {В.В. Сокупенко, О.М. Бандурка С.М. Бортник та ін.}; за заг. ред. В.В. Сокурєнка ; Харків. Нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2021. 308 с.
2. Охорона праці в діяльності ОВС: Підручник / О.М. Бандурка, І.К. Шаша, І.В. Власенко, П.М. Бортнічук. Х.: НУВС, 2003. 336 с.
3. Нестеренко В.Б. Дорожньо-транспортна пригода. К., 2010. 104 с.
4. Гузь Л.Є. Дорожньо-транспортні пригоди. Х., 2009. 568 с.
6. Дерех З. Д. Правила дорожнього руху з коментарями і ілюстраціями . Київ : Арій, 2020. 53 с.
7. Правила дорожнього руху з коментарями та ілюстраціями : навч. посіб. / ТОВ «Видавництво «Моноліт» 2021. 226 с.

Інформаційні ресурси в інтернеті

1. <http://www.president.gov.ua/> – офіційне інтернет-представництво Президента України.
2. <http://www.rada.kiev.ua> – офіційний сайт Верховної Ради України.
3. <http://www.kmu.gov.ua/> – офіційний сайт Кабінету Міністрів України.
4. <https://moz.gov.ua/> – офіційний сайт міністерства охорони здоров'я України.
5. [http:// www.mvs.gov.ua](http://www.mvs.gov.ua) – офіційний сайт Міністерства внутрішніх справ України.
6. <https://www.npu.gov.ua/> – офіційний сайт Національної поліції України.
7. <http://www.social.org.ua> – офіційний сайт Фонду соціального страхування України.
8. <http://www.rainbow.gov.ua/> – офіційний сайт Ради національної безпеки і оборони України.
9. <https://niss.gov.ua> – офіційний сайт національного інституту стратегічних досліджень.
10. <https://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/10837> - офіційний сайт Харківського національного університету внутрішніх справ.